

Verslag over de roofvogelstand in de Amsterdamse
Waterleidingduinen 1973.

In 1973 deden zich geen grote veranderingen in de roofvogelstand voor. Dit ondanks de hevige voor- en najaarsstormen die grote verliezen aan beschikbare nestgelegenheden toebrachten. Zo geraakten drie bosuilenkasten onklaar evenals een aantal eksternesten dat door de wind werd weggevaagd.

De produktie van eieren bij de uilen was laag, hetgeen ons deed vermoeden dat dit seizoen zeer weinig jongen geproduceerd zouden worden. Onze ringlijsten echter vielen mee: 35 Ransuilen, 17 Bosuilen, 4 Boomvalken en 12 Torenvalken.

In dit verslag een kaartje waarop alle tot op heden ontvangen terugmeldingen van de Ransuilen geringd in de A.W. duinen. Dit aantal bedraagt reeds 44 stuks.

Ransuil.

In totaal hadden zich 25 paren in de A.W. duinen gevestigd. Vrijwel allen in dezelfde territoria als de voorgaande jaren. Er werden 22 nesten gevonden. Opvallend was dat de Ransuilen bijzonder laat waren met de produktie van eieren. Dit jaar gaf als gemiddelde eerste eidatum 2 mei, terwijl het gemiddelde over 1957-1972 op 24 april ligt. Het gemiddeld aantal eieren berekend over 18 nesten bedroeg 3,6 (vorig jaar 4,0). Het aantal jongen daarentegen bedroeg 2,9 (vorig jaar 2,6). Dit laatste getal alleen berekend over de geslaagde paren. In 12 van de 22 gevonden nesten werden jongen grootgebracht, hetgeen een normaal percentage is voor dit gebied.

Evenals in de voorgaande jaren werden er in 1973 uitvoerige voedselanalyses gemaakt. In totaal werden 1012 prooidieren gedetermineerd.

De resultaten staan in tabel I.

Het voedsel is zeer identiek aan dat van 1972: Bosmuis en Veldmuis betreffen ieder 30% van het totaal gekonsumeerde gewicht aan voedsel.

Vogels ruim 21%.

Tabel I.

Samenstelling van het voedsel van de Ransuil in de A.W. duinen over 1973. Totaal 1012 prooien.

	Aantal prooien	Gewichts factor	Prooi eenheden	Gewichts %
Veldmuis	345	1	345	30,2
Bosmuis	358	1	358	31,4
Rosse Woelmuis	41	1	41	3,6
Bosspitsmuis	51	0,5	25	2,1
Dwergspitsmuis	21	0,2	4	0,3
Dwergmuis	2	0,5	1	0,1
Rat	13	5	65	5,7
Woelrat	3	5	15	1,3
Konijn	4	10	40	3,5
Grote vogels	24	4	96	8,4
Kleine vogels	150	1	150	13,1
	<hr/> 1012		<hr/> 1140	

Er schijnt in de compositie van de prooidiersoorten een soort stabiliteit te zijn ontstaan. De opmars van de Bosmuis is tot stilstand gekomen. Dit verschijnsel is mogelijk een gevolg van de vegetatieveranderingen die zich geleidelijk aan in grote delen van het gebied voltrokken hebben. De onderlinge verhoudingen in de individuele territoria zijn echter nog verre van stabiel. Het is daarom boeiend genoeg om deze verschijnselen nog een aantal jaren te volgen. Dit laatste wordt enigszins bemoeilijkt doordat er een toenemende belangstelling voor dit werk bestaat en andere mensen soms braakballen uit de territoria meenemen.

Tot op heden werden 44 terugmeldingen van Ransuilen ontvangen. Het was ons bekend dat in de winter de Ransuilen zich niet in hun territoria bevinden. Wel echter vindt men hier en daar kleine groepjes overwinterende Ransuilen. We weten echter niet of dit onze broedvogels zijn of wintergasten. Uit de terugmeldingen blijkt dat vrijwel alle vogels overwinteren buiten het duin. Ze trekken vooral naar polderlandschappen. Hier is waarschijnlijk de vegetatie korter hetgeen mogelijk een betere overlevingskans biedt als het voedsel aan het einde der winter schaars wordt.

Terugmeldingen van de
Ransuil (Asio otus).

- = ringplaats: A.W. duinen
○ = teruggevonden vogel.

Op de kaart kan men zien dat de Ransuil zich slechts over zeer geringe afstanden verplaatst. Vrijwel alle vogels worden binnen 50 km van hun geboorteplaats teruggemeld. (De vogels teruggemeld uit de A.W. duinen zijn niet op de kaart aangegeven). Slechts twee vogels overschrijden de 100 km: één vogel uit Sirjansland in Zeeland en een vogel uit Poperinge in België.

De meeste vogels sterven tijdens de trektijden en in de winter. Tabel II geeft hier een overzichtje van. Dit is niet verwonderlijk daar tijdens de trek de dieren grote gevaren tegenkomen en in de winter het voedsel vaak schaars is.

Tabel II. Maanden waaruit de Ransuilen werden teruggemeld.

jan.	febr.	mrt.	apr.	mei	juni	juli	aug.	sept.	oct.	nov.	dec.
5	2	7	10	2	1	0	5	4	3	3	0

Ongeveer 49% van alle uilen sterft in het eerste levensjaar. Dit getal lijkt hoog, maar als we het vergelijken met dat van zangvogels dan is dit niet het geval. De gemiddelde leeftijd van alle uilen die tot nu toe werden teruggemeld was bijna twee jaar. Gelukkig wordt een deel der vogels wel oud. Zo bezitten we reeds één vogel van 9 jaar, twee exemplaren van 7 jaar en twee exemplaren van 6 jaar oud. Ook deze oude vogels worden zowel in als buiten de A.W. duinen teruggemeld. Ook nemen we regelmatig geringde vogels op de nesten waar. Helaas is het vangen van deze dieren onmogelijk daar men hiermede verstoring riskeert.

Bosuil.

De opmars van de Bosuil heeft nog steeds voortgang: in 1973 werden 16 territoria vastgesteld. Daar het terrein arm aan bos is kan de soort toch wel eens aan een maximale dichtheid zijn gekomen, tenzij de uilen zich nog meer beperkingen betreffende de voortplanting gaan opleggen. Vorig jaar namelijk was de gemiddelde legselgrootte 3,8 ei, in 1973 slechts 2,2. Dit zou een teken van voedselschaarste kunnen zijn. Vergelijken we de dichtheid echter met andere gebieden dan is een toename zeker nog te verwachten. In Engeland en Denemarken schijnen gebieden voor te komen waar de Bosuilen territoria bezitten van 20 tot 50 hectare.

Er werden in 1972 17 Bosuilen geringd. Vermeldenswaard is dat we in één nestkast hetzelfde (geringde) vrouwtje aantreffen als in 1972.

Steenuil.

Slechts één territorium. Het paar produceerde vier eieren maar vlak voor het uitkomen werd het nest verlaten. Zeer waarschijnlijk zijn te veel mensen op de hoogte van dit helaas laatste paar in de A.W. duinen.

Torenvalk.

Er werden slechts drie nesten van de Torenvalk gevonden. Wel was er nog een paar aanwezig waarvan we geen nest vonden. In deze drie nesten werden 14 jongen grootgebracht, hiervan werden 12 eks. geringd.

Boomvalk.

Eén nestvondst. Mogelijk nog een paar aanwezig. In dit nest, dat een door ons zelf gefabriceerd bouwsel van kippegaas is, werden 4 jongen grootgebracht.

De Amsterdamse waterleidingduinen blijken een voor West-Europa uniek uilengebied te zijn. Vooral de Ransuil komt in een grote dichtheid voor die in de literatuur geen gelijke vindt. Ook het evolutieproces dat gaande is tussen de verschillende uilensoorten kan als uniek worden beschouwd en het is te hopen dat de eigenaars van het terrein zich bewust worden om zo min mogelijk menselijke ingrepen in dit landschap te veroorzaken. De voor de waterwinning uit te voeren werken zijn uit sociaal-economisch oogpunt moeilijk aan te vechten. De zich snel uitbreidende landschapsvernieling door de mensen die verantwoordelijk voor de jacht zijn, is daarentegen bijzonder betreurenswaardig. Vooral omdat het hier niet betreft het in stand houden van een soort, maar het in stand houden van een te hoge stand met te hoog geïdealiseerde kwaliteiten.

F.J. Koning
Belkmerweg 35
Burgervlotbrug.